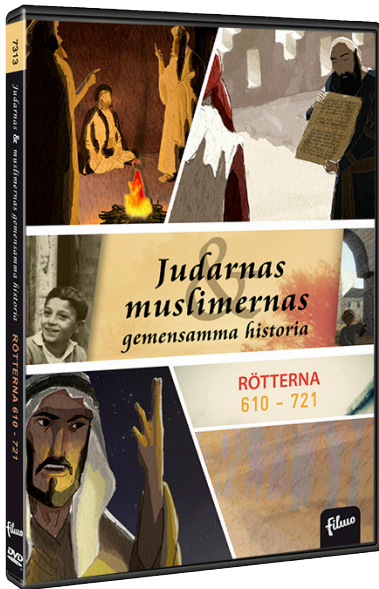

Handledning (4 sid) + manus (16 sid)

Judarnas & muslimernas gemensamma historia

Judar och muslimer delar ett kulturellt arv, och har genom historien levt sida vid sida, på gott och ont. De delar heliga platser, högtider, musik, filosofi och religiösa berättelser. Denna filmserie tar oss med till 600-talet, där allt började med profeten Muhammeds uppenbarelse om en ny religion. Därefter tar vi oss genom historien och fram till idag. Filmerna skapar förståelse för dynamiken mellan religion, samhälle och kultur. Den visar också religionens funktion för människor som söker trygghet, sammanhang och identitet.

Judendomen och islam är två världsreligioner. De är båda abrahamistiska religioner, vilket betyder att de båda, tillsammans med kristendomen, berättar historien om Abraham och hans söner. Men sedan skiljer sig deras historier åt. Grundade på varsin tolkning av historien om Abraham utvecklades de båda religionerna i varsin riktning. Men det har inte betytt att de inte har haft något med varandra att göra.

Speltid: 52 min.

Från: 13 år

Ämne: Religion, Historia, Samhällskunskap, Värdegrund

Produktionsland:
Frankrike 2014

Svensk version:
© Filmo, 2015

Ansvarig utgivare:
Mia Lund Arnell

Filmnr: 7313

För ytterligare källinformation:
Kontakta Filmo
08-445 25 50

Rötterna, 610 - 721

Historien tar sin början i Hijaz, en region i nuvarande Saudiarabien. Regionen innefattar Mekka och Medina, som skulle bli Islams två heligaste städer. Men i början på 600-talet fanns ännu inte Islam. De som bodde här var kristna, judar eller polyteister. De konflikter som fanns var inte religiösa, utan stamrelaterade. I själva verket spelade inte religionen så stor roll, och de olika religiösa gruppernas kulturer skilde sig knappt åt. Det som skilde de kristna och judarna från polyteisterna var att de hade torarullarna. Det vilade ett nästan magiskt skimmer över dessa rullar, som berättade om en enda allsmäktig gud. Detta oroade de araber som inte tillhörde någon av dessa religioner, eftersom deras religion framstod som mindre trovärdig. Men lösningen på deras religiösa tvivel skulle komma, och han hette Muhammed.

Muhammed hade länge sökt efter den allsmäktige guden. Själv tillhörde han varken kristendomen eller judendomen, men han trodde ändå på tanken om en enda gud. En dag när Muhammed återvände från den grotta han brukade meditera i kunde han berätta om en uppenbarelse. Han hade fått i uppdrag av gud att sprida ordet om en ny religion. Hans berättelser fördes vidare enligt det muntliga traditionen, och spreds. Så småningom började den även nedtecknas – den blev till de verser som sedan skulle utgöra koranen. Den nya religionen hade mycket gemensamt med judendomen, exempelvis fick man inte äta fläskkött. Men den välkomnades inte av alla. Muhammed och de andra muslimerna i Mekka skapade oro, och fördrevs. De vandrade till Medina, där Muhammed trodde att han skulle välkomnas av judarna. Men istället uppstod debatt, och judarna trodde inte på hans berättelser. Det dröjde inte många år förrän konflikt utbröt mellan judar och muslimer. Muhammed gick segrande ur slaget vid Badr, och förvisade två judiska stammar från Medina. Erövringarna fortsatte,

och Muhammed lade även Mecka under sig. Mot en särskild skatt fick kristna och judar beskydd och tillåtelse att utöva sin religion. Islam började nu distansiera sig alltmer från judendomen. Till exempel ändras riktningen för bönen, och man omtolkade historien om Abraham och hans söner. I koranen är det sonen Ismael som ska offras av sin far, inte Isak som judendomen berättar.

Islam spreds sedan mycket snabbt och var nytänkande i sitt sätt att hävda alla människors likhet inför gud. Många tilltalades av jämlikhetstanken, och konverterade. 100 år efter Muhammeds uppenbarelse fanns ett muslimskt rike som sträckte sig från Spanien i väst till Asien i öst. Och historien om Islam hade bara börjat.

Nyckelord

Judar, muslimer, religion, arabvärlden, identitet, Israel, Palestina, teologi, förintelsen, Jerusalem.

Begreppslista

- Teologi
- Polyteism
- Hadith
- Torarulle
- Abrahamitiska religioner
- Dhimmi
- Profet
- Inkvisionen
- Skolastik
- al Andalus
- Korståg
- Den gyllene perioden

- Franska revolutionen
- Upplysningen
- Pan-islamisk
- Pogrom
- Antisemitism
- Förintelsen
- Sionism
- Geopolitik
- Polarisering
- Identitetsmarkör
- Israel-Palestinakonflikten
- Diaspora
- Nakba
- Kolonialism
- Post-kolonialism
- Konvertit

Frågor efter visning

1. Varför är Mekka och Medina islams två heligaste städer?
2. Vad menas med begreppet polyteism?
3. Vad skiljer kristendomen från judendomen under den här tiden?
4. Vad menas med begreppet dhimmistatus?
5. Hur skilde sig islams berättelse om Abraham från den judiska?
6. Hur kan man förklara islams snabba spridning?
7. Vilka likheter finns mellan islam och judendomen?
8. Hur gick spridningen av islam till?
9. Vilka motiv tror ni ligger bakom den medvetna spridningen av en religion?

Diskussionsövningar i grupp:

Filmen du sett tar upp ett för många laddat ämne. Serien "Muslimernas & judarnas gemensamma historia" har ambitionen att sammanfatta nära tvåtusen år på färre än fyra timmar. Så här är några förslag på frågeställningar att diskutera efter att ni sett en eller flera av filmerna i serien:

- Fundera över vems historia som berättas i filmen?
- Vilket bildval har man gjort?
- Vilka är det som intervjuas?
- Går det att ifrågasätta fakta som presenteras?
- Tycker du att man borde vinklat berättelsen på något annat vis? Motivera ditt svar.
- Upplever du att filmen/filmerna som objektiva eller subjektiva. Motivera ditt svar.

Internetkällor

<http://www.so-rummet.se/kategorier/religion/islam/islams-historia> - SO-rummet om Islams historia.

<http://blog.svd.se/historia/2014/06/16/hur-kunde-araberna-erovra-ett-varldsvalde/> - Svenska Dagbladet om Islams expansion.

http://www.svd.se/forsvarstal-for-en-fortalad-civilisation_3583620 - Svenska Dagbladet om det muslimska civilisationsarvet.

<http://www.popularhistoria.se/lasarfragor/2012/11/varfor-dominerar-islam-i-mellanostern/> - Tidskriften Populär historia om Islams dominans i mellanöstern.

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/muhammed-%E2%80%93-profeten-som-forandrade-varlden/> - Tidskriften Populär historia om Muhammed.

<http://www.levandehistoria.se/fakta-fordjupning/antisemitism> - Forum för levande historias hemsida med fördjupning om antisemitism.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/europas-judar-under-medeltiden> - SO-rummet om Europas judar under medeltiden.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/judarnas-aldsta-historia> - SO-rummet om judars historia från forntiden.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/forenklat-om-palestinakonflikten> - SO-rummet om Palestinakonflikten.

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/spaniens-judiska-drama/> - Tidskriften Populär historia om judar i Spanien under medeltiden.

<http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Israel-Palestina/> - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om Israel-Palestinakonflikten.

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/den-judiska-statens-fodelse/> - Tidskriften Populär historia om bildandet av staten Israel.

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Nakba> - Wikipedia om nakbadagen.

<http://www.ur.se/Produkter/188178-UR-Samtiden-Judisk-var-relationen-mellan-judar-och-muslimar-Judar-och-muslimar-i-Sverige-och-varlden> - Paneldebatt i UR om de judisk-muslimska relationerna i Sverige och världen.

www.ne.se - Nationalencyklopedin

www.google.se - Användbar sökmotor

www.dn.se - Dagens nyheter

<http://factlab.com/#lo=1> - Dagens nyheter skolsajt

www.wikipedia.se - Bra nätencyklopedi

www.filmo.se - Filmos hemsida

Kapitelindelning

Du kan välja att visa hela filmen eller ett speciellt avsnitt.
För starttider till respektive kapitel, se nedan.

Nr	Kapitel	Starttid:	Längd:
1	Inledning. Mohammeds vision.	00:00	ca 16 min
2	Ankomsten till Medina. Berättelserna om Abraham, Ismael och Isak. Kaba i Mekka.	16:13	ca 16 min
3	Islams expanderings efter Mohammeds död. Avslutning.	32:25	ca 20 min
	Sluttid:	52:00	

Filmerna om judars och muslimers gemensamma historia passar bra för undervisning i samhällsorienterande ämnen i grundskolan och gymnasiet:

I årskurs 7-9, historia, sid 176-177, Lgr11

- Forna civilisationer, från förhistorisk tid till cirka 1700
- Industrialisering, samhällsomvandling och idéströmningar, cirka 1700–1900
- Imperialism och världskrig, cirka 1800–1950
- Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid
- Hur historia används och historiska begrepp:

I årskurs 7-9, religion, sid 189-190, Lgr11

- Religioner och andra livsåskådningar
- Religion och samhälle

I årskurs 7-9, samhällskunskap, sid 203, LGR11

- Beslutsfattande och politiska idéer

I gymnasiet, Samhällskunskap, sid 143, Gy11

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor.

I gymnasiet, Historia 1b, sid 73, Gy11

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen ...
- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser ...
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. ...

I gymnasiet, Religionskunskap 1, sid 138, Gy11

- Individens och grupperns identiteter och hur de kan formas i förhållande till religion och livsåskådning ...